MINISTÈRE
DE L'ÉDUCATION
NATIONALE,
DE LA JEUNESSE
ET DES SPORTS
Liberté
Égalité
Fraternité

Concours externe de l'agrégation du second degré

Section langues vivantes étrangères : hébreu

Programme de la session 2023

I. LITTÉRATURE

Auteurs au programme :

1. **חנוך לוין** (1943 – 1949) **Hanokh Levin**
2. **רונית מטלון** (1959 – 2017) **Ronit Matalon**

1. חנוך לוין

Œuvres au programme

Éditions de référence

1. ***שיץ,*** בתוך: *חפץ ואחרים*, מחזות 1, עורך: מנחם פרי, הקיבוץ המאוחד, ספרי סימן קריאה, 1988
En ligne (version intégrale) sur le site officiel de Hanock Levin :
https://www.hanochlevin.com/texts/1388

2. ***הילד חולם***, בתוך: *מחזות, מלאכת החיים ואחרים*, עורך: מנחם פרי, הקיבוץ המאוחד, ספרי סימן קריאה, 1991
En ligne (version intégrale) sur le site officiel de Hanokh Levin :
https://www.hanochlevin.com/texts/1405

3. ***הבכיינים,*** בתוך: *מחזות 11, החייל הרזה ואחרים*, עורך: מולי מלצר, הקיבוץ המאוחד, ספרי סימן קריאה, 1999
En ligne (version intégrale) sur le site officiel de Hanokh Levin :
https://www.hanochlevin.com/texts/1441

4. ***הרטיטי את לבי,*** בתוך: *הרטיטי את לבי*, עורך: מולי מלצר, הקיבוץ המאוחד, ספרי סימן קריאה, 2006
En ligne (version intégrale) sur le site officiel de Hanock Levin :
https://www.hanochlevin.com/texts/1465

*L'ensemble des œuvres Hanokh Levin en hébreu (théâtre, poésie, prose, articles) est disponible sur le site officiel de l'auteur. Le site propose également des vidéos des pièces mises en scène par Levin et d'autres metteurs en scène israéliens.
https://www.hanochlevin.com/

Traductions en français*

Hanokh Levin**, *L'enfant rêve***, in ***Hanokh Levin – Théâtre choisi II : Pièces mythologiques****, traduit de l'hébreu par Laurence Sendrowicz et Jacqueline Carnaud, préface : Nurit Yaari, Éditions théâtrales, 2001*

Hanokh Levin, **Schitz,** in **: *Théâtre choisi III - Pièces politiques***, traduit de l'hébreu par Laurence Sendrowicz et Jacqueline Carnaud, préface : Nurit Yaari, Éditions théâtrales, 2004

Hanokh Levin, **Les pleurnicheurs,** in ***Hanokh Levin - Théâtre choisi VI : Pièces mortelles*****,** traduit de l'hébreu par Laurence Sendrowicz et Jacqueline Carnaud, préface : Nurit Yaari, Éditions théâtrales, 2011

* **הרטיטי את לבי** n'a pas été traduit en français à la date de publication du programme..

Articles d'encyclopédie en ligne

"חנוך לוין", ע"פ נורית יערי ושמעון לוי (עורכים) *חנוך לוין ביוגרפיה: האיש עם המיתוס באמצע*, אתר התיאטרון הישראלי, החוג לאמנות התיאטרון, אוניברסטיטת תל אביב
https://arts.tau.ac.il/theater/arc/HanochLevin

"חנוך לוין", מאת: נגיד חיים וסמל נועם, *לקסיקון הקשרים לספרות העברית*, אוניברסיטת בן גוריון
https://heksherimlexicon.bgu.ac.il/lexicon-entry/%d7%9c%d7%95%d7%99%d7%9f-%d7%97%d7%a0%d7%95%d7%9a

Ouvrages

En hébreu

כספי זהבה, ***היושבים בחושך – עולמו הדמתי של חנוך לוין: סובייקט, מחבר, צופים***, ירושלים, כתר, 2005

יבין עמרי, **מרחב ומקום במחזות השכונה של חנוך לוין**, עבודה לשם קבלת תואר דוקטור, המחלקה לספרות, אוניברסיטת בן גוריון, 2007
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj-6L3Z4sn4AhXL1qQKHZOfADo4ChAWegQIEBAB&url=http%3A%2F%2Faranne5.bgu.ac.il%2Fothers%2FYavinOmri.pdf&usg=AOvVaw17oyZ-O_JpaWpmh_uAU8IT

יבין עמרי, ***בין פד'וד'י לשצ'וצ'י ובין תל-אביב לאוהיו : מרחב ומקום במחזותיו של חנוך לוין***, ירושלים, הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, האוניברסיטה העברית, תשס"ט, 2009 (הספר מבוסס על עבודת הדוקטור לעיל)

יערי נורית, לוי שמעון (עורכים), ***חנוך לוין: האיש עם המיתוס באמצע - עיונים ביצירתו התיאטרונית***, בני ברק, הקיבוץ המאוחד, 2004

לאור יצחק (עורך), ***ספר חנוך לוין הצעיר***: **גיליון מיוחד במלאת עשור למותו של חנוך לוין**, כתב-עת *מטעם*, חוברת 19, ספטמבר 2000
https://library.osu.edu/projects/hebrew-lexicon/99995093.php#no19

לאור יצחק, ***חנוך לוין, מונוגרפיה***, בני ברק, הקיבוץ המאוחד, 2010
L'ouvrage intégral est en ligne sur le site de l'auteur, le critique Yitzhak Laor :
https://yitzhaklaor.com/book/hanoch-levin/

נגיד חיים, ***צחוק וצמרמורת***, תל-אביב, אור עם, 1998

Articles

אופנהיימר יוחאי, יערי נורית, שני מאמרים על "***הילד חולם***" מתוך תוכניית ההצגה בבימוי עומרי ניצן, תיאטרון הבימה בשיתוף התיאטרון הקאמרי, ארכיון תיאטרון הבימה, 2018
http://archive.habima.co.il/showPage/?itemId=1188

בן-שחר, רינה, **על אמצעים לשוניים-סגנוניים בעיצוב עולם האבסורד במחזות חנוך לוין,** בתוך: *דברים*, כתב-עת אקדמי רב-תחומי, גל׳ 5 (חשון תשע״ג, אוקטובר 2012), עמ׳ 9–19.
http://app.oranim.ac.il/dvarim/2012/11/rina-ben-shahar-linguistic-stylistic-means-forming/

בראון אראלה, **"אנחנו"- כלומר אנשי השירות**, *הארץ ספרים*, 22.10.2012
"אנחנו ,"כלומר אנשי השירות, העבדים - ספרים - הארץ(haaretz.co.il)

כספי זהבה, **"הרטיטי את לבי – "הנה העולם. הנה שולחן, כיסא, עץ, שמים! ואיפה אני!?"**, *הארץ ספרים* 20.02.2006
https://www.haaretz.co.il/literature/2006-02-20/ty-article/0000017f-eba9-d639-af7f-ebff12e50000

אמוץ גלעדי, **המוות נוכח בכל במלוא עליבותו, ללא האמונה המנחמת בייעוד שמעבר לחיים - היושבים בחושך עולמו הדרמטי של חנוך לוין: סובייקט מחבר צופים**, הארץ ספרים, 26.11.2005
המוות נוכח בכל במלוא עליבותו, ללא האמונה המנחמת בייעוד שמעבר לחיים - ספרים - הארץ(haaretz.co.il)

יערי נורית, **הסבל האנוש׳ בתמונת במה וב־פרפסקטיבית: 'המדמה' של תנור לוין כמתווה לכתיבת טרגדיה בת זמננו ,**בתוך: *מכאן*, גיליון ז': על חקר התיאטרון הישראלי, נובמבר 2006, עמ' 135 - 148
https://library.osu.edu/projects/hebrew-lexicon/99995-files/99995095/99995095-007/99995095-007-135-148.pdf

לאור יצחק, **דַּמּוּ לְכֶם לא־כלום - על מושג הייצוג בדרמה של חנוך לוין**, בתוך: *תיאוריה וביקורת 14*, מכון ון ליר, ירושלים, 1999, עמ' 5 – 37
https://theory-and-criticism.vanleer.org.il/product/דַּמּו-לְכֶם-לא־כלום-על-מושג-הייצוג

לוי שמעון, **קווים לדמותו של אלוהים**, בתוך: *אלכסון*, 01.08.2016
קווים לדמותו של אלוהים – אלכסון(alaxon.co.il)

לוי שמעון, "**חפצי התיאטרון של חנוך לוין**", מתוך: לוי, שמעון, ***תיאטרון ישראלי***, תל אביב: רסלינג 2017, בתוך: אתר התיאטרון הישראלי, החוג לאמנות התיאטרון, אוניברסיטת תל אביב
https://arts.tau.ac.il/theater/arc/Hafatzim-HanochLevin

רינון יואב, **היעדרו של הטרגי מיצירתו של חנוך לוין**, הארץ – תרבות וספרות, 24.10.2012
העדרו של הטרגי מיצירתו של חנוך לוין - המהדורה המודפסת - הארץ(haaretz.co.il)

En français

Ouvrages

Yaari Nurit, *Le théâtre de Hanokh Levin – Ensemble à l'ombre des canons*, trad. de l'hébreu : F. Bergman, Éditions théâtrales, 2008

Articles

Losco-Lena Mireille, « Le monde entier est une farce - Réflexions sur la farce contemporaine à partir de *Funérailles d'hiver* de Hanokh Levin », *in* : *La Farce aujourd'hui*, Michèle Gally Florence Fix (dir.), CNRS éditions, p. 199-211
https://books.openedition.org/editionscnrs/24774?lang=fr

Krawczyk Johanna , « Divertir et déranger : anatomie d'un théâtre de Boulevard dialectique – *Vie et mort de H* et *Funérailles d'hiver* de Hanokh Levin », Loxias, 57, 09 juin 2017, URL : http://revel.unice.fr/loxias/index.html?id=8678

Malachy Thérèse, « La violence dans le théâtre de Hanokh Levin », in : *Théâtres du monde*, Université d'Avignon, 2020
https://www.academia.edu/42384963/_LA_VIOLENCE_dans_le_th%C3%A9%C3%A2tre_de_Hanokh_Levin

Sendrowicz Laurence, « Leidental, Kroum, Lajan et les autres », Traduire le nom des personnages dans l'œuvre de Hanokh Levin. In: *Équivalences*, 44e année-n°1-2, 2017. La traduction théâtrale. pp. 131-143.
DOI : https://doi.org/10.3406/equiv.2017.1509
www.persee.fr/doc/equiv_0751-9532_2017_num_44_1_1509

Représentations en ligne des œuvres au programme

הילד חולם, בימוי: חנוך לוין, התיאטרון הקאמרי, 1993
חלק א' https://www.hanochlevin.com/media/video/2283
חלק ב' https://www.hanochlevin.com/media/video/2284

הילד חולם (עיבוד לאופרה), במאי: עומרי ניצן, מלחין: גיל שוחט, האופרה הישראלית, 2010
https://www.hanochlevin.com/media/video/2299

הבכיינים, בימוי: אילן רונן, התיאטרון הקאמרי, 2000
https://www.youtube.com/watch?v=qirCrMcm78E&ab_channel=IlanRonen%D7%90%D7%99%D7%9C%D7%9F%D7%A8%D7%95%D7%A0%D7%9F
https://www.hanochlevin.com/media/video/2281

שיץ, בימוי יגיל אלירז, (קטע) התיאטרון הקאמרי, 2011
https://www.hanochlevin.com/media/video/2298

Médias – films documentaires, conférences, podcasts

אפילו הבוץ היה מתוק, סרט על חנוך לוין, 2002, תסריט: אורנה בן-דור, בימוי: עמי טיר, רן קוצר, הפקה: נגה תיקשורת, ערוץ 8, 2002, 50 דקות.
https://www.hanochlevin.com/media/video/2264
https://www.youtube.com/watch?v=FY9GsFu_1WA&ab_channel=IsraeliCultureDocs

חנוך לוין: חיים שכדוגמתם עוד לא ראינו מעולם, סידרת דוקו ב-4 פרקים, יוצרים: שרון קרני ,רן לנדאו ,רוני קובן, *כאן, תאגיד השידור הישראלי*, 2017

כספי זהבה, "**על נוחם ופיוס בשניים ממחזותיו המאוחרים של חנוך לוין"**, הרצאה, **כנס "חנוך לוין : מרטיט את לבי",** אוניבסיטת חיפה, 44 דקות, 15/03/2018
https://www.youtube.com/watch?v=xY9QhwHki3A&ab_channel=%D7%90%D7%95%D7%A0%D7%99%D7%91%D7%A8%D7%A1%D7%99%D7%98%D7%AA%D7%97%D7%99%D7%A4%D7%94-UniversityofHaifa

ניצה גונן , **הילד כבר לא חולם - תוכנית על האופרה "הילד החולם",** סרט תעודי, הערוץ הראשון, 2012
(גירסה מקוונת: הערוץ הרשמי של עומרי ניצן 25.09.2017)
https://www.youtube.com/watch?v=6Op1-9zb3Ic&ab_channel=%D7%A2%D7%9E%D7%A8%D7%99%D7%A0%D7%99%D7%A6%D7%9FOmriNitzan

En français

« En compagnie de Hanokh Levin » (90 min**),** colloque « Regards sur la littérature israélienne » avec Laurence Sendrowicz, Nurit Ya'ari, Ambassade d'Israël en France, CNC, Paris, 18/03/2008
https://akadem.org/sommaire/colloques/israel-au-salon-du-livre/en-compagnie-de-hanokh-levin-06-10-2011-12530_4195.php

Bibliographie complémentaire : concepts et notions

« La comédie en littérature »**,** *Encyclopédie Larousse* en ligne
https://www.larousse.fr/encyclopedie/divers/la_com%C3%A9die_en_litt%C3%A9rature/35404

« La tragédie », *Encyclopédie Larousse* en ligne
https://www.larousse.fr/encyclopedie/divers/trag%C3%A9die/98141

Eigenmann, Éric (2003). *Le mode dramatique*, in : Méthodes et problème, Université de Genève, Dpt de français moderne, 2003
http://www.unige.ch/lettres/framo/enseignements/methodes/modedramatique/

Eschyle, *Agamemnon*, tragédie, trad. du grec ancien par Leconte de Lisle, 1987
http://www.theatre-classique.fr/pages/pdf/ESCHYLE_AGAMEMNON.pdf.

Méron Évelyne, « Grandeur et misère de Clytemnestre » In: *Revue des Études Anciennes*. Tome 87, 1985, n°3-4. pp. 245-255.
www.persee.fr/doc/rea_0035-2004_1985_num_87_3_4207

Ubersfeld Anne, *Lire le théâtre I*, Belin, coll. « Belin Lettres », 1983
https://www.belin-education.com/lire-le-theatre-i

ליברמן מילאת, *טרגדיה יוונית, מבחר מונחים בסיסיים*, הוצאת סל תרבות ארצי, משרד החינוך,
https://saltarbutartzi.org.il/ArticleID_283

שרביט דניס, " תיאטרון האבסורד: התחלות ", הוצאת סל תרבות ארצי, משרד החינוך, עמ' 5 - 35
http://saltarbutartzi.org.il/_Uploads/44absurd.pdf

*****

2. רונית מטלון

Œuvres au programme

Éditions de référence

1. רונית מטלון, **זה עם הפנים אלינו**, עם עובד, 1995
2. רונית מטלון, ***קול צעדינו***, עם עובד, 2008

Traductions en français

Ronit Matalon, ***De face sur la photo,*** traduit par Rose Pinhas-Delpuech, Arles, Actes Sud, 2015

Ronit Matalon, ***Le bruite de nos pas***, traduit par Rose Pinhas-Delpuech, Paris, Stock, 2012

Bibliographie indicative

Articles d'encyclopédie en ligne

"רונית מטלון" מאת: רודין שי, בתוך: *לקסיקון הקשרים לספרות ישראלית*, אוניברסיטת בן גוריון
https://heksherimlexicon.bgu.ac.il/lexicon-entry/%D7%9E%D7%98%D7%9C%D7%95%D7%9F-%D7%A8%D7%95%D7%A0%D7%99%D7%AA/

Ouvrages

מטלון רונית, ***קרוא וכתוב*** (קובץ מסות אוטוביוגרפיות, רשימות על אמנות פלסטית וצילום, רשימות ספרותיות ועוד), עורך: חנן חבר, הקיבוץ המאוחד, 2001

Articles :

מטלון רונית, **הבית הרעוע: של מי הערבית כשהיא כבר נוכחת בספרות. מחשבות על ספרות על ערבית ועל עברית**, בתוך: *מכאן, כרך י"ח - זאת עם הפנים אלינו – על יצירתה של רונית מטלון*, אוניברסיטת בן גוריון, ספטמבר 2018.
הבית הרעוע: של מי הערבית כשהיא כבר נוכחת בספרות. מחשבות על ספרות על ערבית ועל עברית (reviewbooks.co.il)

אשכנזי יפתח, **ה"הכי יפה" – הבחירה האסתטית של "*קול צעדינו*"**, בתוך: *מכאן*, כרך י"ח : *זאת עם הפנים אלינו – על יצירתה של רונית מטלון*, אוניברסיטת בן גוריון, ספטמבר 2018 , עמ' 156 - 194
https://in.bgu.ac.il/heksherim/mikan/Pages/18.aspx

בן-אטיה, יובל, **הפואטיקה הארכיטקטונית של יצירת רונית מטלון – בין הפרעה ארכיטקטונית ל"הפרעה מילולית"**, עבודה לשם קבלת תואר דוקטור, אוניברסיטת בן-גוריון, 29.08.2017, עמ' 183 – 252
רונית מטלון יצירת הפואטיקה הארכיטקטונית של - אוניברסיטת בן-גוריון ...
http://aranne5.bgu.ac.il

בנית מורן, **כיצד אהיה?: חניכה נשית ביצירתה המוקדמת של רונית מטלון**, בתוך: *מכאן, כרך י"ח : זאת עם הפנים אלינו – על יצירתה של רונית מטלון*, אוניברסיטת בן גוריון, ספטמבר 2018 , עמ' 53-18
https://in.bgu.ac.il/heksherim/mikan/Pages/18.aspx

בנית מורן, **בעקבות האב הנעדר : הגיבורה כסובייקט כותב ביצירתה של רונית מטלון**, בתוך: *עיונים* , כרך 36 , אוניברסיטת בן גוריון, 2021, עמ' 97-122
https://in.bgu.ac.il/bgi/iyunim/36/36-Moran-Benit.pdf

ברג ננסי, **מבט שני: עיון חדש בדיוקן**, בתוך: מכאן, כרך י"ח : זאת עם הפנים אלינו – על יצירתה של רונית מטלון, אוניברסיטת בן גוריון, ספטמבר 2018 , עמ' 126- 140
https://in.bgu.ac.il/heksherim/mikan/Pages/18.aspx

ברנשטיין כנרת, **חזרה אל מחוזות הבדיעבד**, בתוך: *אודות*, 25.06.2018
https://www.reviewbooks.co.il/single-post/2018/01/29/%D7%97%D7%96%D7%A8%D7%94-%D7%90%D7%9C-%D7%9E%D7%97%D7%95%D7%96%D7%95%D7%AA-%D7%94%D7%91%D7%93%D7%99%D7%A2%D7%91%D7%93-%D7%A7%D7%A8%D7%99%D7%90%D7%94-%D7%91%D7%A7%D7%95%D7%9C-%D7%A6%D7%A2%D7%93%D7%99%D7%A0%D7%95

גלוזמן מיכאל, **להישרט על ידי החומר, לא להתרפק עליו**, ראיון עם רונית מטלון, בתוך: *מכאן*, גיליון ב', אוניברסיטת בן גוריון, עמ' 228 – 248, יולי 2001
https://in.bgu.ac.il/heksherim/mikan/Pages/2.aspx

משעני דרור, **על רונית מטלון ורולאן בארת**, בתוך: *מאזניים*, יוני 2019, עמ' 10 -17
http://aranne5.bgu.ac.il › others › Ben-AtiaYuval1967

סטאר דבורה, **קריאה, כתיבה והיזכרות: רונית מטלון וספרות הזיכרון היהודית-מצרית**, בתוך: *מכאן, כרך י"ח : זאת עם הפנים אלינו – על יצירתה של רונית מטלון*, אוניברסיטת בן גוריון, ספט' 2018, עמ' 141 - 154
https://in.bgu.ac.il/heksherim/mikan/Pages/18.aspx

צאל נעמה, **קריאה בקול צעדינו לרונית מטלון**, בתוך: *אות* - כתב עת לספרות ולתיאוריה, אוניברסיטת תל אביב, גיליון 07, סתיו 2017, עמ' 45 - 66
https://huma

רודין שי, **איך מספרים את ההגירה מתוכה? מעגלי אחרות ברומן 'זה עם הפנים אלינו' לרונית מטלון**, בתוך: *פעמים* 149 (תשע"ז), יד בן-צבי, עמ' 9 - 46
https://www.ybz.org.il/GoToLessonFile.asp?id=7023&t=1

שוורץ יגאל, **סוס טרויאני – הכניסה המתוחכמת של רונית מטלון ללב הסצנה של הספרות הישראלית**, בתוך: *מכאן, כרך י"ח : זאת עם הפנים אלינו – על יצירתה של רונית מטלון*, אוניברסיטת בן גוריון, ספטמבר 2018
https://in.bgu.ac.il/heksherim/mikan/Pages/18.aspx

En français

Cohen Muller, Rina, « À la recherche du Levant perdu : des écrivains d'Israël racontent l'Égypte », *Yod* 14, 2009,
http://journals.openedition.org/yod/362

Médias

Conférences, interviews

שידור חוזר של ראיון עם רונית מטלון על "קול צעדינו", בתוכנית "זוכרים את רונית מטלון", מראיינת: ענת שרון-בלייס, קול ישראל, רשת א', 2008
https://podcasts.google.com/feed/aHR0cHM6Ly93d3cub21ueWNvbnRlbnQuY29tL2QvcGxheWxpc3QvMjNmNjk3YTAtN2U2YS00ZTk2LWEyMjMtYTgyYzAwOTYyYjEyLzliMTA1NDA0LWZiYjktNDEyOS1hYmY1LWE5MTkwMDhkNWI2ZC8xNGIzZjM0OC0wYThkLTQ4ZGEtYTZhNy1hOTE5MDA4ZDViNzIvcG9kY2FzdC5yc3M/episode/aHR0cHM6Ly9pcGJjLXMudmlkbnQuY29tL0thbk9kX01hX1NoZWthcnVjaF8xNzIubXAz?hl=fr-PT&ved=2ahUKEwj-o-ant7X4AhUL_4UKHbZAAO8QjrkEegQIAhAI&ep=6

שמעון אדף, "דברי פתיחה", הרצאה בערב עיון על יצירתה של רונית מטלון, *על פואטיקה ופוליטיקה*, מכון ון ליר, ירושלים, 28.01.2019, 20:41 דקות
https://www.youtube.com/watch?v=-KnbVBXOBuc&ab_channel=TheVanLeerJerusalemInstitute-%D7%9E%D7%9B%D7%95%D7%9F%D7%95%D7%9F%D7%9C%D7%99%D7%A8%D7%91%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%A9%D7%9C%D7%99%D7%9D

דרור משעני, "רונית מטלון ורולאן בארת", הרצאה ערב עיון על יצירתה של רונית מטלון, *על פואטיקה ופוליטיקה*, מכון ון ליר, ירושלים, 28.01.2019 , 23:01 דקות
https://www.youtube.com/watch?v=yXSP8a1llxw&ab_channel=TheVanLeerJerusalemInstitute-%D7%9E%D7%9B%D7%95%D7%9F%D7%95%D7%9F%D7%9C%D7%99%D7%A8%D7%91%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%A9%D7%9C%D7%99%D7%9D

Ronit Matalon sur *Le bruit de nos pas* (interview : Kathleen Even), *L'humeur vagabonde*, RFI, 01/10/2012, 53 min.
https://www.radiofrance.fr/franceinter/podcasts/l-humeur-vagabonde/ronit-matalon-2871073

Ronit Matalon sur *De face sur la photo* (interview : Kathleen Even), *L'humeur vagabonde*, RFI, 01/10/2015, 54 min.
https://www.radiofrance.fr/franceinter/podcasts/l-humeur-vagabonde/la-romanciere-israelienne-ronit-matalon-8422580

Rencontre avec Ronit Matalon (participation : Rosie Pinhas-Delpuech, Valérie Zenatti), « Portraits d'exilés orientaux en Israël - "Le bruit de nos pas", de Ronit Matalon », MAHJ (Musée d'Histoire et d'Art juif), Paris, 03/10/2012, 97 min.
https://akadem.org/_articles/033/47033.php
https://www.mahj.org/fr/media/ronit-matalon

Bibliographie complémentaire

Barthes Roland, *La chambre claire - Note sur la photographie*, éd. Cahiers du cinéma, Gallimard, Seuil, Paris, 1980

Vincent Colonna, ***L'autofiction, essai sur la fictionalisation de soi en littérature*,** thèse de doctorat, École des Hautes Etudes en Sciences Sociales (EHESS), 1989
https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-00006609

Jenny, Laurent, « L'autofiction », in : *Méthodes et problèmes*. Université de Genève: Dpt de français moderne, 2003
http://www.unige.ch/lettres/framo/enseignements/methodes/autofiction/

Kaempfer, Jean & Zanghi, Filippo, « La perspective narrative », in : *Méthodes et problèmes*. Université de Genève: Dpt de français moderne, 2003
http://www.unige.ch/lettres/framo/enseignements/methodes/pnarrative/
https://www.unige.ch/lettres/framo/enseignements/methodes/pnarrative/pnintegr.html

Kaempfer, Jean & Zanghi, Filippo, « La voix narrative », in : *Méthodes et problèmes*, Université de Genève: Dpt de français moderne, 2003
http://www.unige.ch/lettres/framo/enseignements/methodes/vnarrative/

Zenatti Marie-Jeanne, Ecrire avec et contre l'image – Dispositifs de l'enquête mémorielle, in *Textimage*,
textimage - Marie-Jeanne Zenetti - Ecrire avec et contre l'image, dispositifs de l'enquête mémorielle dans Récits d'Ellis Island, histoires d'errance et d'espoir de Georges Perec et Robert Bober et Les Emigrants de W. G. Sebald - 1 (revue-textimage.com)

Joël Zufferey, **Qu'est-ce que l'autofiction?** Extrait (Avant-propos) de : *L'Autofiction: variations génériques et discursives*, Academia, coll. "Au cœur des textes", 2012, p.5-14.
https://www.fabula.org/atelier.php?L%27autofiction
גלסנר אריק, **על הגרעין הזוהר של האוטוביוגרפיה**, בתוך: *הזמן הזה*, מכון ון ליר, ירושלים, דצמבר 2020
https://hazmanhazeh.org.il/glasner/

דותן קרן, **על אוטופיקשן: אוטוביוגרפיה בעידן של פוסט-אמרת**, בתוך: *תיאוריה וביקורת*, 55, מכון ון ליר, ירושלים, חורף 2021 , עמ' 13 – 39
https://theory-and-criticism.vanleer.org.il/product/על-אוטופיקשן-אוטוביוגרפיה-בעידן-של-פוס/

****

II. CIVILISATION

1. Le nouveau yishuv

De la fin du XIXe siècle – avec l'achèvement de la domination ottomane et son remplacement par le Mandat britannique (1917) – à la Proclamation de l'État d'Israël en 1948 la population juive de la Palestine se diversifie, se modernise et pose les fondements de la future société israélienne.

Définitions et concepts

חנה הרצוג, ***'יישוב ישן' ו'יישוב חדש' בהארה סוציולוגית***, *קתדרה* 4 , 1984, עמ' 108-99
https://www.ybz.org.il/_Uploads/dbsAttachedFiles/Article_32.3.pdf

הושע קניאל, **המונחים 'יישוב ישן' ו'יישוב חדש' בעיני בני הדור (1882 - 1914) ובעיני ההיסטוריוגרפיה**, *קתדרה 6*, דצמבר 1977
https://www.ybz.org.il/_Uploads/dbsAttachedFiles/Article_6.7.pdf

Yehoshua Kaniel, “**The Terms « Old Yishuv » and « New Yishuv”: Problems of Definition**”, in Shaul Sapir (ed.) *Historical Geography of Israel in the Modern Era*, Jerusalem, Akademon, 1998, p. 232-245.
https://ismi.emory.edu/documents/Readings/Kaniel_Yehoshua_Old_vs_New_Yishuv.pdf

Jehuda Reinharz, “**Old and New Yishuv: The Jewish Community in Palestine at the Turn of the Twentieth Century**”, in Jewish Studies Quarterly, 1993/94, vol.1/1, p.54-71
https://www.jstor.org/stable/40753109

יעקב שביט, **"בין 'חברה יישובית' ל'חברה פוליטית', היישוב היהודי בארץ־ישראל בתקופת במנדט"**, *קתדרה* 14, ע' 7-16
https://www.ybz.org.il/_Uploads/dbsAttachedFiles/Article_14.1.pdf

Histoire & société

Amnon Cohen, *Juifs et musulmans en Palestine et en Israël, des origines à nos jours*, Paris, Tallandier, 2016, chapitres 1 à 3.

Jean-Marie Delmaire, **Travail juif, travail arabe durant la première vague d’immigration », in Cahiers de la Méditerranée**, dossier *La Méditerranée* en partage. 50 ans de recherche destinées au monde arabe, p.169-187
https://journals.openedition.org/cdlm/13289?lang=en

Catherine Lévigne, « **Un kibboutz sous le mandat britannique : Hanita, 1938-1948** » in *Revue d’Histoire Moderne & Contemporaine*, 1977, 24/2, p. 215-238.
https://www.persee.fr/doc/rhmc_0048-8003_1977_num_24_2_974

Dominique Perrin, *Palestine, Une terre, deux peuples*, Septentrion, 2000, chapitres 3-4-5-6

Yair Wallach, **« Rethinking the yishuv : late-Ottoman Palestine’s Jewish communities revisited**” *in Journal of Modern Jewish Studies*, 2017, vol.16/2, p.275-294
https://eprints.soas.ac.uk/22699/1/Wallach-Rethinking-the-Yishuv.pdf

Culture

אבן־זהר, איתמר, **"בניית התרבות כתשתית להקמת המדינה"**, בתוך: ירמיהו יובל, יאיר צבן, ודוד שהם חדש (עורכים) *תרבות יהודית בעידן חילוני: מבט אנציקלופדי*. ירושלים: כתר, כרך ד', 2007, עמ' 215-220
https://www.tau.ac.il/~itamarez/works/hebrew/Even-Zohar_2007--Ha%20tarbut%20ke%20tashtit.pdf
Yael Darr, “**Negation Diaspora negation, Children’s Literature in Jewish Palestine during the Holocaust years**” in European Judaism, 2009, vol.42, p.17-30.
http://humanities1.tau.ac.il/segel/yaelda/files/2016/06/Negating-Diaspora-Negation-Childrens-Literature-in-Jewish-Palestine-During-the-Holocaust-Years3.pdf

Batsheva Goldman-Ida, “**Boris Schatz, Abel Pann and the Bezalel School of Arts and Crafts in Jérusalem**”, in Menotyra, 20220, 27/1, p.71-86
https://www.academia.edu/43258247/2020_Boris_Schatz_Abel_Pann_and_the_Bezalel_School_of_Arts_and_Crafts_in_Jerusalem

Dominique Jarassé, “**Visions françaises de la Palestine de l’entre-deux- guerres : orientalisme, art colonial et sionisme** » , in : *De Balfour à Ben Gurion- Les puissances européennes et la Palestine 1917-1949*, éditions CNRS, 2013, p. 291-306
https://books.openedition.org/editionscnrs/2323?lang=fr

Dalia Manor, “**Imagined Homeland: landscape painting in Palestine in the 1920s**”, in *Nations and Nationalism* 2003, 9 (4), p.533-554.
https://www.researchgate.net/profile/Dalia-Manor/publication/229631820_Imagined_Homeland_landscape_painting_in_Palestine_in_the_1920s/links/5a6c7a6caca2722c947d4ac6/Imagined-Homeland-landscape-painting-in-Palestine-in-the-1920s.pdf?_sg%5B0%5D=YBhmEgj6mU1guGzJCGvMI7QNidQ8_2Rk--G_2-ngbSTizHwtfFmJCxMEjr7GVtTVk5blXNagN6A-N9xkeCPZfg.12aobQ1Y2WzKh16PepmghZ_m0EXJuRKRt15UDczffvTq_qJ0AHwCu5r8uR7XYxAYVGmFA7jrf_hDxeluV6czaA&_sg%5B1%5D=iIRmM3c1RGTpKHTIfslRyulNHvdUdLBekZfFaEbF1dC6jDJVSbG-OMZvGqWsoOdfofYzvAztTT64qHx3pta4KpjtrynvFyXMzimY4yXDITzm.12aobQ1Y2WzKh16PepmghZ_m0EXJuRKRt15UDczffvTq_qJ0AHwCu5r8uR7XYxAYVGmFA7jrf_hDxeluV6czaA&_iepl=

Dalia Manor, « **Biblical Zionism in Bezalel Art »**, in *Israel Studies*, 2001,volume 6/1, p.55-75.
https://www.researchgate.net/publication/236722363_Biblical_Zionism_in_Bezalel_Art
https://www.jstor.org/stable/30245564

Zohar Shavit, « **Fabriquer une culture nationale, Le rôle des traductions dans la constitution de la littérature hébraïque** », *in Actes de la recherche en sciences sociales*, 2002/4, p. 21-32
https://www.cairn.info/revue-actes-de-la-recherche-en-sciences-sociales-2002-4-page-21.htm

Miriam Tal, “Les Arts en Israël “, *in Liberté*, 1972, 14 (4-5), p.126-142.
https://www.erudit.org/fr/revues/liberte/1972-v14-n4-5-liberte1456473/60224ac.pdf

2. L’immigration d’Éthiopie

La grande immigration des juifs d’Éthiopie a lieu au cours des années 1990. Les textes ci-dessous couvrent leur histoire dans leur pays d’origine, leur immigration et leur intégration en Israël.

Les Falashas, Juifs d’Ethiopie, note de l’OFPRA, 25 mai 2016
https://www.ofpra.gouv.fr/sites/default/files/atoms/files/1605_eth_falashas.pdf

Lisa Antéby-Yemini, « **Nouveaux modèles migratoires en Israël et en études diasporiques** », *Bulletin du CRFJ*, 2004/15,,p.38-52.

Lisa Antéby-Yémini, *Les juifs éthiopiens en Israël. Les paradoxes du paradis*, Paris, CNRS éditions, 2004.

Lisa Antéby-Yemini, *Les Juifs d’Ethiopie : de Gondar à la terre promise*, Paris, Albin Michel, 2018.

Daniel Friedmann, « **Qui étaient les Felachas ?** » *in Pardes*, 2008/1 n°44, p.97-105.
https://www.cairn.info/revue-pardes-2008-1-page-97.htm

אליה-לייב רוית, הראל-שלו איילת, "**מקהילה מוחלשת לקהילה נאבקת – קולות שונים מתוך הקהילה האתיופית על רקע מחאת קיץ** ", 2015, *חברה ורוחה*,, דצמבר 2018, ע' 801-829
https://lif.ac.il/wp-content/uploads/2018/01/goldflam.pdf

שולה מולא, "**אני רגילה לגמרי, יהודיות, ישראליות ולבנות כעוגנים זהותיים בתהליך התמודדותם של תלמידים אתיופים עם גזענות בישראל**", גילוי דעת 14, סתיו 2018, ע' 13-42.
https://www.smkb.ac.il/media/z4qm3zlv/shula-mula.pdf

ניצה קליינר-קסיר, ***יוצאי אתיופיה, על תעסוקה, השכלה ועוני*, הפורום הישראלי לגיוון בתעסוקה**, 2016, 42 עמ'
https://diversityisrael.org.il/wp-content/uploads/israeliethiopia.pdf

סטיבן קפלן, "**עת התמורות בחקר יהדות אתיופיה**", פעמים, 58, ע' 137-150.
https://www.ybz.org.il/_Uploads/dbsAttachedFiles/Article_58.8(1).pdf

השתלבות יוצאי אתיופיה בישראל, תמונת מצב 2014, מכללת רופין
https://www.ruppin.ac.il/%D7%9E%D7%9B%D7%95%D7%A0%D7%99-%D7%9E%D7%97%D7%A7%D7%A8/%D7%94%D7%9E%D7%9B%D7%95%D7%9F-%D7%9C%D7%94%D7%92%D7%99%D7%A8%D7%94-%D7%95%D7%A9%D7%99%D7%9C%D7%95%D7%91-%D7%97%D7%91%D7%A8%D7%AA%D7%99/%D7%9B%D7%AA%D7%91-%D7%A2%D7%AA-%D7%94%D7%92%D7%99%D7%A8%D7%94/Documents/Vol_4_Report_Karin_Amit.pdf

****

III. LINGUISTIQUE

Histoire de la langue, grammaire, morphologie, syntaxe, sémantique

Hébreu moderne et contemporain

BOLOZKY, Shmuel (2013), "Phonology: Israeli Hebrew", *Encyclopaedia of Hebrew Language and Linguistics*, ed. Geoffrey Khan, Brill Online, 2015, p.113-122

COFFIN, Edna A. and BOLOZKY Shmuel, *A reference grammar of Modern Hebrew*, Cambridge: Cambridge University Press, 2005

COHEN, D., Zafrani H., *Grammaire de l'hébreu vivant*, Paris, PUF, 1968

GLINERT, Lewis, *The Grammar of Modern Hebrew*, Cambridge: Cambridge University Press, 1998

HALEVY, Rivka, "Syntax: Modern Hebrew", *Encyclopaedia of Hebrew Language and Linguistics*, ed. Geoffrey Khan, Brill Online, 2015

HADAS-LEBEL, Mireille, "La sécularisation des termes religieux dans le vocabulaire politique de l'hébreu israélien", *YOD 12 3-4*, p. 63-68, 1980

HADAS-LEBEL, Mireille, *L'Hébreu, 3000 ans d'histoire*, Paris, Albin Michel, 1998

ILANI, Noga, SHLOMO, Sigal, GOLDBERG, Dina, art. "Word Order : modern Hebrew", *Encyclopaedia of Hebrew Language and Linguistics*, ed. Geoffrey Khan, Brill, 2015

IZRE'EL Shlomo, "The emergence of Spoken Israeli Hebrew" *Hary B. (éd.) Corpus Linguistics and Modern Hebrew. Towards the Compilation of the Corpus of Spoken Israeli Hebrew (CoSIH)*, Tel-Aviv, Tel-Aviv University, The Chaim Rosenberg School of Jewish Studies, 2003

KAMHI, D.J., *The adjective in Hebrew : an analysis of its morphology and function*, Thesis presented for the Degree of Doctor of Philosophy in the Faculty of Arts, University of London, School of Oriental and African Studies, 1969

KAMHI, D.J., « The Gentilitial Adjective in Hebrew », *The Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland N°1,* p. 2-8, 1971

KUTSCHER, E.Y. , *A History of the Hebrew Language*, ed. R. Kutscher, Jerusalem & Leiden, Magnes & Brill, 1982
En ligne : http://khazarzar.skeptik.net/books/jud/histhebl.pdf

MASSON Michel, « A propos de l'origine du suffixe -nik en hébreu israélien », *GLECS 14*, p. 79-87, 1970

MASSON Michel, *Langue et idéologie : les mots étrangers en hébreu moderne*, CNRS, Paris, 1986

NEUMAN Yishai, « L'hébreu du kibboutz : dynamique d'un sociolecte », *YOD 10*, 2006, en ligne : https://www.academia.edu/1436006/Lhébreu_du_kibboutz_dynamique_dun_sociolecte_Yod_10_2006

NEUMAN Yishai, « L'écriture hébraïque en contact avec d'autres écritures », *AIROE 39-40*, 2007, en ligne : https://www.academia.edu/1616208/Lécriture_hébraïque_en_contact_avec_dautres_écritures_AIROE_39_40_2007

NEUMAN Yishai, « La place de l'hébreu parlé dans la littérature israélienne contemporaine », *YOD 14*, 2009, en ligne : https://www.academia.edu/1513465/La_place_de_lhébreu_parlé_dans_la_littérature_israélienne_contemporaine_Yod_14_2009

NEUMAN Yishai, « La graphémique de l'hébreu au service de l'acquisition de l'hébreu comme langue seconde », *Ecritures, politiques linguistiques et didactique des langues*, 2012, en ligne : https://www.academia.edu/3173664/La_graphémique_de_lhébreu_au_service_de_lacquisition_de_lhébreu_comme_langue_seconde_Écritures_politiques_linguistiques_et_didactique_des_langues_2012

NEUMAN Yishai, « L'évolution de l'hébreu écrit sans hébreu parlé et ses effets sur les langues vernaculaires » *Les dossiers d'histoire épistémologie Langage 9*, 2015, en ligne : https://www.academia.edu/23281525/Lévolution_de_lhébreu_écrit_sans_hébreu_parlé_et_ses_effets_sur_les_langues_vernaculaires_Les_dossiers_dHistoire_Épistémologie_Langage_9_2015

SÁENZ-BADILLOS, Ángel, *A History of the Hebrew Language*, trad. de l'espagnol J. Elwolde, Cambridge, Cambridge University Press, 1993

SIBONY Jonas, "Y a-t-il des structures morphologiques spécifiquement adjectivales en hébreu?", *L'adjectivité*, De Gruyter, p. 234-253, 2020

YATZIV-MALIBERT Il-Il, "Renouer avec la langue – nouveaux regards sur la vernacularisation de l'hébreu", Dossiers d'HEL, SHESL, 2014, en ligne : https://www.academia.edu/7862355/renouer_avec_sa_langue_nouveaux_regards_sur_la_vernacularisation_de_lhébreu

ZHAKEVICH Philip and KANTOR Benjamin, "Modern Hebrew", *The Semitic Languages, Second Edition* (Ed Huehnergard & Pat-El), Routeledge Language Family Series, p. 571-610, 2019

ZUCKERMANN Ghil'ad, *Language Contact and Lexical Enrichment in Israeli Hebrew*, Palgrave Studies in Language History and Language Change, London-New-York, Palgrave Macmillan.

אורנן עוזי, *דקדוק הפה והאוזן*, מהדורה מעודכנת 2016, מאגנס, תשע"ו, 2016

אתר האקדמיה ללשון העברית (ובמיוחד החלק על החלטות האקדמיה - בדקדוק, הכתיב המלא, כללי הפיסוק וכו')

בן שחר רינה, "היחס בין לשון דיבור ללשון כתב בסיפורת הישראלית של שנות השמונים" , בתוך: *העברית שפה חיה*, עורכים ע .אורנן, ר .בן שחר, ג .טורי, אוניברסיטת חיפה, 1993, עמ' 163-174.

מוצ'ניק מלכה, "דרכי תצורתם של שמות-התאור בלשון הסלנג", *ספר רפאל ניר, מחקרים בתקשורת, בבלשנות ובהוראת לשון*, תש"ס, 2000, עמ' 377-389

ניר, רפאל, *סמנטיקה של העברית החדשה*, תל-אביב, הוצאת עמיחי, תשל"ח, 1978

פרוכטמן מאיה , *לשונה של ספרות - עיוני סגנון ותחביר בספרות העברית*, אבן יהודה, הוצאת ד. רכס, 1990

פרקים בתולדות הלשון העברית החטיבה המודרנית, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה:

- יחידה 8 "החייאת העברית / " מאיה פרוכטמן, עמנואל אלון
- יחידות 9-10 "העברית בת - זמננו " / אורה שורצולד
- יחידה 11 "העברית המודרנית הכתובה, / יצחק שלזינגר

צרפתי, גד בן-עמי (תשמ"ה), סמנטיקה עברית, הוצאת רובינשטיין, ירושלים, 1978

_____ *העברית בראי הסמנטיקה*, האקדמיה ללשון העברית, ירושלים, 2001

שורצולד אורה, "ישראלית שפה יפה- סקירה (ספרו של גלעד צוקרמן)", *אורנים 2*, 2009

שורצולד אורה, "בין לשון המקרא ללשון ימינו", *העברית נח*, ד (תשס"ט-תש"ע), עמ' 203-220, 2009,
en ligne : https://hebrew-academy.org.il/wp-content/uploads/31072011.pdf

Terminologie grammaticale en français pour l'épreuve de linguistique

MONNERET Philippe & POLI, Fabrice, *Grammaire du français : Terminologie grammaticale*, MENESR, 2020
En ligne : https://eduscol.education.fr/document/1872/download

*****

I. HÉBREU CLASSIQUE (BIBLE)

Textes au programme :

1. 2Samuel 11 - 12
2. 2Samuel 13 – 14
3. 2Samuel 18 – 19

Bibliographie indicative

2Samuel - Commentaires

בר-אפרת שמעון, *שמואל ב' עם מבוא ופירוש* (סידרה: מקרא לישראל - פירוש מדעי למקרא), עם עובד ומאגנס, 1996

ALTER, Robert, *The David Story – A Translation with Commentary of I and II Samuel*, New York-London, W.W. Norton Press, 2000

VERMEYLEN, Jacques, *La loi du plus fort – Histoire de la rédaction des récits davidiques de 1 Samuel 8 à 2 Rois 2*, Peeters, Presses Universitaires de Louvain, coll. « Bibliotheca ephemeridum theologicarum lovaniensium », n°154, Louvain, 2000

Grammaire, linguistique et histoire de l'hébreu classique

Biblia Hebraica Stuttgartensia (BHS), édition Paul Kahle, notes massorétiques de G. Weil, Stuttgart, 1977

Abraham ben Ezra, *Mo'znayim*, édition de Levita E. chez Bomberg D., Venise, 1546

DOTAN, Aron, “Masorah”, dans *Encyclopedia Judaica*, tome 16, Tel Aviv, 1974.

GORDIS, Robert, *The Biblical Text in the making, a Study of the Kethib-Qere*, Philadelphia, Dropsie College, 1937

GOSHEN-GOTTESTEIN, M.H., *Text and Language in Bible and Qumran*, Orient Publishing, Jerusalem 1960

HORNKOHL Aaron, “Pre-Modern Hebrew, Biblical Hebrew”, *The Semitic Languages, Second Edition* (Ed Huehnergard & Pat-El), Routeledge Language Family Series, p. 533-570, 2019

HADAS-LEBEL, Mireille, *Histoire de la langue hébraïque. Des origines à l’époque de la Mishna,* Revue des Études juives, Paris-Louvain, Peeters, 1995

HUEHNERGARD John, « On the Etymology and Meaning of Hebrew *nābīʾ* », *Eretz Israel 26*, p. 88-93, 1999

HUEHNERGARD John « Biblical Hebrew Nominal Patterns » *Epigraphy, Philology, and the Hebrew Bible: Methodological Perspectives on Philological and Comparative Study of the Hebrew Bible in Honor of Jo Ann Hackett* (ed. Hutton, Rubin), Society of Biblical Literature Ancient Ner East Monographs 12, Atlanta, p. 25-64, 2015

HUEHNERGARD John, « The Etymology of Hebrew *bāḥûr* », *Biblical and Ancient Near Eastern Studies in Honor of P. Kyle McCarter Jr.*, 2022, en ligne : https://www.academia.edu/81637048/2022_The_Etymology_of_Hebrew_bāḥûr

JOÜON, Paul (1923), *Grammaire de l’hébreu biblique*, Rome, Institut biblique pontifical, 1947. En ligne : https://archive.org/details/JouonGrammaireDeLhebreuBibliqueIndexe/page/n13/mode/2up

LAMBERT M., *Traité de grammaire hébraïque*, Paris, 1931-1938, *Termes massorétiques, prosodie hébraïque et autres études : appendices à la grammaire hébraïque*, révision et corrections de Cassuto P., Genève, 2005.

MANDELKERN, Salomon (1896), *Concordantiae Veteris Testamenti,* Jérusalem & Tel Aviv, Schocken, 1956

PAT-EL Na’ama, “Israelian Hebrew: A Re-Evaluation”, *Vetus Testamentum*, p. 1-37, 2017

ROBAR Elizabeth, *The Verb and the Paragraph in Biblical Hebrew,* Brill, 2015

RUBIN Aaron, *A Brief Introduction to the Semitic Languages*, Gorgias Press, 2010

SIBONY Jonas, “Etat des lieux sur la racine trilitère en sémitique et sur sa fonction dans l’organisation du lexique”, *Journal Asiatique 303,2*, p. 181-196, 2015

SPINOZA, Baruch (1677), « Compendium Grammatices Linguae Hebraeae », *Abrégé de grammaire hébraïque*, Paris, Vrin, 1968.

TALMON, Shmaryahu, *Qumran and the history of the Biblical text*, Cambridge, 1975.

WILSON-WRIGHT Aren, “The Canaanite Languages”, *The Semitic Languages, Second Edition* (Ed Huehnergard & Pat-El), Routeledge Language Family Series, p. 509-532, 2019

YEVIN, Israel, *Introduction to the Tiberian Masorah*, traduction anglaise de Revell E.J., Ann Arbor, 1980

בלאו יהושע (1979), *תורת ההגה והצורות של לשון המקרא*, תל אביב' האקדמיה ללשון העברית, 2010

רבין חיים, *תחביר לשון המקרא*, מוסד ביאליק, ירושלים, תשכ"ה.

Le récit de David dans 2Samuel : analyse narrative, poétique et théorie littéraire

ALTER, Robert, (1981), *L'art du récit biblique*, trad. de l'anglais P. Lebeau et J.-P. Sonnet, Bruxelles, Lessius, coll. « Le Rouleau et le Livre », 1999
_____ Édition originale : *The Art of Biblical Narrative*, Basic Books, New York, 1091
_____ אלטר אורי, *אמנות הסיפור במקרא*, תרגום מאנגלית שושנה צינגל ומולי מלצר, אדם מוציאים לאור,1988

AUERBACH, Erich, (1946), « La cicatrice d'Ulysse » in *Mimésis, La représentation de la réalité dans la littérature occidentale*, trad. de l'allemand Cornelius Heim, Paris, Gallimard, coll. « Tel », 1968

FOKKELMAN, Jan P,. (1995), *Comment lire le récit biblique*, trad. du néerlandais : les Cisterciennes de l'abbaye Notre-Dame de Clairefontaine, Bruxelles, Lessius, coll. « Le Livre et le Rouleau », 2002

SKA, J.-L., SONNET J.-P., WÉNIN, André, *L'analyse narrative des récits de l'Ancien Testament*, éditions du Cerf, 1999

SONNET, Jean-Pierre, « Il était un homme... ». Le récit biblique entre généralité poétique et particularité *historique* » *In* : *Littérature et savoir(s)* [en ligne]. Bruxelles : Presses de l'Université Saint-Louis, 2002, p. 175-187
En ligne : http://books.openedition.org/pusl/20334

WÉNIN, André, « Robert Alter, *L'art du récit biblique*. » In: *Revue théologique de Louvain*, 31e année, fasc. 1, 2000, p. 78-82

WÉNIN, André "Personnages humains et anthropologie dans le récit biblique", *in* : C. Focant, A. Wénin, Analyse narrative et Bible. Deuxième colloque international du RRENAB, Louvain-la-Neuve 2004, University Press, Peeters : Leuven 2005, p. 43-71
www.persee.fr/doc/thlou_0080-2654_2000_num_31_1_3061_t1_0078_0000

STERNBERG, Meir, *The Poetics of Biblical Narrative*, Bloomington, Indiana University Press, 1987

בר-אפרת שמעון, "סיפור אמנון ותמר" בתוך: *העיצוב האמנותי של הסיפור במקרא*, ספרית פועלים, תל אביב, 1984, עמ' 199-235
En ligne : https://mikranet.cet.ac.il/pages/articleitem.asp?item=34
En anglais : Bar Efrat, Shimon, *Narrative Art in the Bible*, Sheffield, Almond Press, 1989.

פרי מנחם ושטרנברג מאיר, "המלך במבט אירוני: על תחבולותיו של המספר בסיפור דוד ובת-שבע ושתי הפלגות לתיאוריה של הפרוזה". הספרות א 2, קיץ 1968, עורך: בנימין הרושובסקי, אוניברסיטת תל אביב, עמ' 263 – 292
En ligne : https://mikranet.cet.ac.il/pages/item.asp?item=14049
סימון אוריאל, "סיפור מקראי בתפיסה אירונית : על האינטרפרטאציה של סיפור דוד ובת שבע", הספרות 2, 1970, עורך: בנימין הרושובסקי, אוניברסיטת תל אביב, עמ' 598 - 607
En ligne : https://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=10963 ou https://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=10963&author=886
סימון, אוריאל, "אתה האיש" – מלך בחטאו, איש בתשובתו ואב בעונשו" בתוך: *העיצוב האמנותי של הסיפור במקרא*, ספרית פועלים, 1979 , עמ' 107-155

פולק, פרנק, "סיפורי דוד" בתוך: *הסיפור במקרא- בחינות בעיצוב ובאמנות*, מוסד ביאליק, ירושלים, 1994, עמ' 407-420

<u>Bibliographie complémentaire</u>

Historiographie et archéologie de la période du roi David

FINKELSTEIN, Israel & SILBERMAN, Neil Asher, Les rois sacrés de la Bible – A la recherche de David et Salomon, Trad. de l'anglais (États-Unis) par Patrice Ghirardi, coll. Folio, Gallimard, 2007

LEMAIRE, André, « Les royaumes de David et de Salomon - Le débat et ses enjeux méthodologiques », *in Pardès*- Études et culture juives, 2011/02, « Controverse sur la Bible », sous la dir. de Sh. Trigano, p. 79-90
https://www.cairn.info/revue-pardes-2011-2-page-79.htm

MCKENZIE, Steven (2004), *Le roi David : le roman d'une vie*, trad. de l'angl. F. Florentin-Smyth, Genève, Labor et Fidès, 2006

****

II. LITTÉRATURE RABBINIQUE

Textes au programme :

Michna – Traité TA'ANIT : Midrash et Aggadah

משנה: מסכת תענית: מדרש ואגדה

Bibliographie indicative :

Éditions de référence :

La Michna, texte hébreu ponctué et vocalisé par les membres du rabbinat français, Paris : Keren hasefer ve-halimoud

מסכת תענית: תלמוד בבלי, מבואר, מתורגם ומנוקד ע"י הרב עדין שטיינזלץ, כרך ח', המכון הישראלי לפרסומים תלמודיים והוצאת קורן, 1989

Le Talmud : *l'édition Steinsaltz*. Taanit, Volume 7, commenté par le Rav Adin Steinsaltz, traduit en français, éditions Biblieurope, 2011

Grammaire, linguistique et histoire de l'hébreu de la Michna

BAR-ASHER Moshe, *L'hébreu mishnique : études linguistiques*, Peeters, Leuven, Orbis supplementa, 1999

GOLDBERG, Abraham,
_____"The Mishna - A Study Book of Halakha" *in* Shmuel Safrai (ed), *The Literature of the Sages- Oral Tora, Halakha, Mishna, Tosefta, Talmud, external tractates*, Assen, Van Gorcum, 1987, p. 211-251

_____ "The Babylonian Talmud", Shmuel Safrai (ed), *The Literature of the Sages- Oral Tora, Halakha, Mishna, Tosefta, Talmud, external tractates*, Assen, Van Gorcum, 1987, p. 323–366

HADAS-LEBEL, Mireille, *Histoire de la langue hébraïque. Des origines à l'époque de la Mishna,* Revue des Études juives, Paris-Louvain, Peeters, 1995

HADAS-LEBEL Mireille, « La connaissance du grec en milieu juif (IIIe s. av.-VIe s. ap. n. è.), *In*: La Méditerranée d'une rive à l'autre : culture classique et cultures périphériques ». Actes du 17ème colloque de la Villa Kérylos à Beaulieu-sur-Mer les 20 & 21 octobre 2006. Paris : Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, 2007. pp. 231-242. (*Cahiers de la Villa Kérylos*, 18)
www.persee.fr/doc/keryl_1275-6229_2007_act_18_1_1146
https://www.persee.fr/doc/keryl_1275-6229_2007_act_18_1_1146

HANEMAN G., *A Morphology of Mishnaic Hebrew according to Parma Manuscript*, Tel-Aviv, 1980

KESSLER-MESGUICH, Sophie, *La langue des sages : Matériaux pour une étude linguistique de l'hébreu de la Mishna*, Peeters : Paris, 2002

KESSLER-MESGUICH, Sophie, « L'étude de l'hébreu mishnique », in *Bulletin du Centre de recherche français à Jérusalem*, 12, 2003, p. 63-79
En ligne : http://journals.openedition.org/bcrfj/217

SEGAL M., *A Grammar of Mishnaic Hebrew*, Oregon, Eugene, Wipf and Stock Publishers, 2001.

SIBONY Jonas « Les shafel hébreux : système, reliquats ou emprunts lexicaux ? », *Semitica 63*, p. 355-376, 2021

STRACK, Herman & STEMBERGER, Günter, *Introduction au Talmud et au Midrash*, Paris, Cerf, 1986

עיון בכתבי היד של המשנה באתר של הספרייה הלאומית

אזר משה, (תשנ"ה), *תחביר לשון המשנה*, האקדמיה ללשון העברית ואוניברסיטת חיפה, 2017

אלבק, חנוך (1958) , *ששה סדרי משנה* (פירוש), מוסד ביאליק, 2008

אפשטיין, יעקב נחום, *מבואות לספרות התנאים*, ירושלים, הוצאת מאגנס, 1957

בנדוד, אבא (תשכ"ז), *לשון מקרא ולשון חכמים*, הוצאת דביר, תל אביב, 1967

בר-אשר, משה (תשס"ט), *מחקרים בלשון חכמים*, כרך א': מבואות ועיוני לשון; כרך ב: פרקי דקדוק, ירושלים: מוסד ביאליק, הדפסה מחודשת 2018

הנמן, גדעון, *תורת הצורות של לשון המשנה על פי מסורת כתב-יד פרמה* (דה-רוסי 138), אוניברסיטת תל אביב, תל אביב , תש"ם

סגל משה, *דקדוק לשון המשנה*, ת״א, דביר, *1936*

שרביט, שמעון, (תשס"ד), *פרקים בתולדות הלשון העברית: החטיבה הקלאסית*: לשון חכמים; יחידה 3, האוניברסיטה הפתוחה, תל אביב, 2004

Midrash et Aggadah : théorie littéraire et analyse narrative

BOYARIN David, *Intertextuality and the reading of the Midrash*, Bloomington, Indiana, 1990.

ח.נ. ביאליק, "על הלכה ואגדה", תרפ"ה, פרוייקט בן יהודה, גירסה מקוונת [להורדה חינם] .
https://benyehuda.org/read/8585

ח.נ. ביאליק, י. רבניצקי, "על האגדה", בתוך: פרוייקט בן יהודה, גירסה מקוונת [להורדה חינם]
https://benyehuda.org/read/1543

ח.נ. ביאליק, י. רבניצקי, "ספר האגדה: הקדמה", פרוייקט בן יהודה, גירסה מקוונת [להורדה חינם]
https://benyehuda.org/read/23837

לוינסון, יהושע, הסיפור הדרשני המוקדם והמאוחר – בין התקבלות לתמורה, ינואר 2007, עמ' 56 – 73
https://www.researchgate.net/publication/260142504_The_Exegetical_Narrative_Between_Reception_and_Transformation_hsypwr_hdrsny_hmwqdm_whmwhr_byn_htqblwt_ltmwrh

LEVINSON, Joshua, "Dialogical Reading in the Rabbinic Exegetical Narrative", in: *Poetics Today*, 25(3), September 2004, p. 497-528,
https://www.researchgate.net/publication/249879403_Dialogical_Reading_in_the_Rabbinic_Exegetical_Narrative

SONNET, Jean-Pierre, « Du Midrash à Rashi et à l'exégèse narrative contemporaine : continuité de la lecture juive », *in* : *Nouvelle revue théologique*, 2007/1, Tome 129, p. 17 à 34
https://www.cairn.info/revue-nouvelle-revue-theologique-2007-1-page-17.htm

מאיר, עפרה, "מבוא למדרש של חז"ל" (פרק 1) ו-"להגדרת המונח סיפור בספרות חז"ל" (פרק 2) , בתוך: *הסיפור הדרשני בבראשית רבה*, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1987, עמ' 12 -61

פרנקל, יונה , *מדרש ואגדה*, האוניברסיטה הפתוחה, כרכים א',ב', ג', תל אביב, האוניברסיטה הפתוחה, 1993,

שנאן אביגדור, *עולמה של ספרות האגדה*, האוניברסיטה המשודרת, הוצאת משרד הבטחון, 1996
En ligne : https://kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=1#1.5582.6.default

שנאן אביגדור, "גבולות נעים ומעומעמים - התהליך המדרשי בין יצירה לחשיפה", בתוך: *מגוון דעות והשקפות על הגבול בספריות תרבותנו*, משרד החינוך, המינהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער, תשנ"ז
En ligne : https://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=16869